

Keleş Osman ve tayfası

ASLI TOHUMCU

Bana bir kitap daha okumayı isteten o ilk kitabı hiç unutmam. Karşıma kendimi güneşin altında, çimlerin üstünde kestirmiş bir kedi gibi hissettiren bir kitap çıktığında hâlâ sevinirim. Necati Tosuner'in *Keleş Osman*'i işte böyle bir mutluluk benim için!

Keleş Osman kasabanın birinde yaşayan bir güzel oğlan. Arkadaşı Hasan'la İstanbul'a kaçmayı kafaya koymuşlar. Harçlıklarını biriktirmiş, planlarını yapmışlar. Denizi görecekler İstanbul'da, hem Osman kaptan olacak büyüyünce. Hasan'ın aklı itfaiyecilikte, ama Osman'ın gönlü olsun diye paylaşıyor aynı hayali. Hasan biraz korkuyor mu ne şu kaçma işinden? Ama Keleş Osman'ın ilk macerasının adı boşuna 'Keleş Osman Evden Kaçıyor' değil ha!

İkinci macera 'Keleş Osman'ın Tarihle Başlı Dertte' ise basbayağı bir matruşka! Bir taşınmadan bir dostla vedaya, dayı kızı

Ayşe'den onun yeni doğan erkek kardeşine, yeni bir semtten o semtin sakinlerine kadar birçok enfes hikâye anlatıyor.

İnsanın ağzına en lezzetlisinden bir parmak bal çalan bu iki kısa romanın yazarı Necati Tosuner'le, Radikal Kitap'ın her yaştan çocuğu için konuştum. (Üstelik daha o sabah Selim İleri, Necati Tosuner'e bir çiçek atmış, bana da bir selam çakmıştı!) Hani belki onlarla edebiyat arasında bir güzel köprü kurar *Keleş Osman*!

Keleş Osman'ın evveliyatından başlayalım mı?

Keleş Osman benim 1976'da yazdığım bir kitap. İki kitaptı; *Keleş Osman Evden Kaçıyor* ve *Keleş Osman'ın Tarihle Başlı Dertte*. Özellikle çocuklar için yazılmıştı. Bunu söylemekten kastım; o yıllarda çocuk kitapları yayımlayan iyi yayınevleri vardı ama çocuğu gözetmekten çok, o günkü politik ortamların yansımaları olan kitaplar yazılabiliyordu. Diyelim baba ne kadar solcuysa, çocuğunun okuduğu kitabın da o kadar solcu olması gerekiyor gibi bir anlayış vardı. Babayla çocuğu aynı takımın formasını giyebilir ama aynı kitapları okumak için arada boy ve yaş farkı var!

Köprü Kitaplar, çağdaş Türk edebiyatıyla çocuklar ve gençler arasında köprüler kurmayı amaçlayan bir dizi. Siftahı da *Keleş Osman*'la yaptı. Neler hissettiniz?

Günlüğü Kitaplığı istedi bu dizide olmasını ama güzel oldu. İki kitabı bir arada bastılar. Sıcaklığına, biri

bulunurken öteki kaybolmayacak şekilde olması iyi oldu.

Keleş Osman orta yaşlı bir adam oldu artık herhalde. Oysa, bugünün çocuklarının bilmediği bir diziye, McMillan'a, Keleş Osman'ın çocukluğuna kısacık bir gönderme var ikinci bölümde...

İkinci kitapta, o gün güncel bir konu olan, TRT'de yayımlanan McMillan ve Karısı dizisinden bazı bölümler seyrediliyordu. McMillan olmasının nedeni, o dönem Milliyet Çocuk dergisinin yaptığı araştırmada büyük farkla çocukların en beğendiği dizi çıkmasıydı. Ama aradan bu kadar zaman geçince, kitaptaki işlevi ortadan kalkmıştı. Onları çıkarınca da iki kitap bir arada, tek bir ad altında iyi oldu. Bu arada şöyle olumlu bir gelişme oldu: Para birimi değişti. *Keleş Osman*'da kurşun çok geçer, milyon yoktur mesela. O eskiye dönüş de cesaret verdi.

McMillan bir yana, kitapta modası hiç geçmeyecek, bugünün çocuklarının hasretini çektiği bir şey var bence; o da arkadaşlık...

Arkadaşlığın kurum olduğu dönemi ben yaşadım. Bahçe içi evlerde büyüdük hepimiz; herkes birbirini tanır, gece geç saatlere kadar sokaklarda oynanır, ama sokaktan ne araç geçer ne bir şey! Sonradan apartman çocuğu olarak adlandırılan çocuk tipi yoktu bizim aramızda. Semt Ankara'nın yakınında olduğu halde, apartman yoktu. Bir yere apartman derdik, o da iki katlıydı. Okula gidişle, insanın ondan sonra yüzeceği su belirlenmiş oluyor. Okula giden çocukla gitmeyen çocuk arasındaki en büyük fark bence bu. Orada arkadaşlıklar kurulmaya başlar; okul arkadaşlığı. Tabii o dönemde herkes kendi semtinin okuluna gittiği için, okul arkadaşları aynı zamanda semtin, sokağın arkadaşlarıdır. Şimdiki gibi Ataköy'den minibüse bin, Maltepe'ye git yok, gerek de yok. Hayatı arkadaşıyla birlikte öğrenmeye başlar. O dönem zaten bir çocuk için en büyük keşiflerin olduğu dönemdir. Bizim zamanımızda televizyon da olmadığı için ne öğrenilirse okulda öğrenilirdi. Arkadaşlık da önem verilen bir unsur, kardeş gibidir. İnsan kardeşini seçemez ama arkadaşını seçebilir. Bugün arkadaşlık kurumunu çocuklarından uzaklaştıran aileler bence çocuklarına iyilik etmiyor. *Keleş Osman* o günkü Türkiye'ye göre yazılmış bir kitaptı. Ama sizin de söylediğiniz gibi bugün de geçerli bir havası vardır.

Keleş Osman'ın İstanbul'a kaçma, kaptan olma hayali var. Bugün de bazı çocuklar için geçerlidir herhalde İstanbul'un bir düş ülke olması?

Keleş Osman'ın İstanbul'a kaçma, kaptan olma hayali var. Bugün de bazı çocuklar için geçerlidir herhalde İstanbul'un bir düş ülke olması?

İstanbul ya da bulunduğunuz yerdeki baraj gölü ya da büyük kente giden ana yol... Çocukların hep bir yere gitmek fikri vardır, hele bir de kafadar varsa yanında... Bulundukları semitten dışarı çıkmak bir işken, İstanbul denilmesinin nedeni, Türkiye ölçeğinde kurulacak bir düşün için uygun bir yer olmasıdır. Zaten çocukların bulunduğu yer deniz olan bir yer değil. Ama öyle değil midir, çocuğa annesi babası der doktor olacaksın, çocuk der itfaiyeci olacağım. Osman da kaptan olacağım diyor ama kaptan nedir onu bildiği yok. Bir şey seyretmişler sinemada belli.

Sizin de bir İstanbul düşünüp var mıydı?

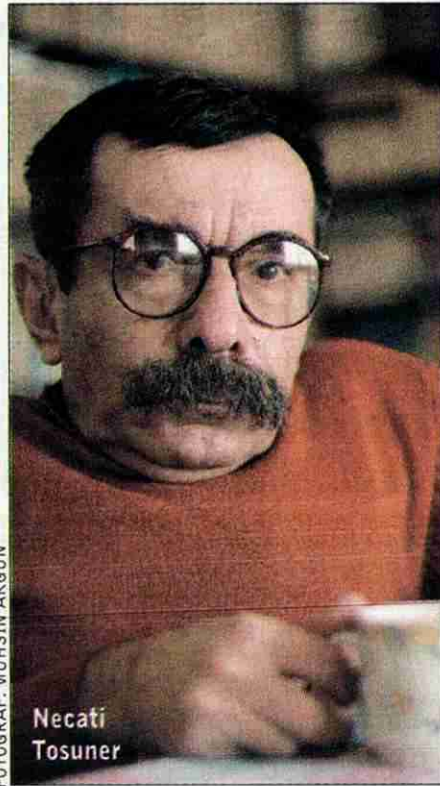
Vardı.

Evden kaçma?

O da vardı. O zamanlar nüfus cüzdanları defter gibi sayfa sayfaydı. Benim nüfus cüzdanım cepte dolaşmaktan lime lime olmuştu. Çocuk akli, illa yanımda olacak. Ama ben yazar olarak burada şuna dikkat ettim; çocuktan diyelim bıçağı esirgemek lazım ama saklamak bunun yolu değil. Çünkü o zaman çocuk bıçağı bulduğunda en olmayacak şeyi yapar. Yani bıçak ortalıkta olacak ama bıçağın ne olduğunu öğreteceksiniz ona. Evden kaçma düşü de böyle.

Çocuklara kıyak mı geçmişsiniz ilk romanın sonunda? İstanbul'da işler sarpa sarıdığına bir komşularına rastlıyorlar.

Ama zaten insanlar hava kapayınca değil, yağmur başlayınca ıslanır. Hava kapadığı zaman hadi evine! Değil mi?

FOTOĞRAF: VUHSİN AKGÜN

Necati
Tosuner

Orada bir kayırma yok çünkü bir başka yazar o çocuğun yağmurda nasıl felaket ıslandığını yazabilir. Bence böylesi daha uygun.

Ben tadına doymadım ilk romanın. Merak da ettim eve döndüklerinde neler olduğunu...

İkinci romanın başında biraz var o. Hasan'ı Osman'dan uzaklaştırmışlar. İki aile de kendi çocuğunu değil de öbür çocuğu suçlar. Osman'la ailesi taşınırken

o kamyonunda bir eksiklik vardır.

Ama son anda Hasan babasının dükkânından dışarı fırlar ve el sallar Osman'a.

Birinci kitabın sonunda olsaydı bunlar, nasihata dönerdi. İş öğüt vermeye sarkmadan kesmek en iyisi.

Kitap, insanda aslında çok daha büyük bir hikâye kurmuş olduğunuz hissini uyandırıyor. Öyle mi?

Doğru. Keleş Osman Evden Kaçıyor'u yazdım önce. Sonra cesarete gelip Tarihle Baş Dertte'yi yazdım. Üçüncü kitabın kapağını Sait Maden yapmıştı bile. Adını 'Keleş Osman Ne Yapacağını Şaşırdı' koymuştum. Keleş Osman'ın yaz tatili gibi bir şey düşünüyordum. Fakat yazamadım onu. Araya engeller girdi.

Bir gün yazılır mı?

Yazamam artık çünkü aradan otuz yıl geçti. Çocuklar için bir şey yazmak isterim de, şimdiki çocukların dünyasına çok yakın değilim. O genel aile sevgisi, okul heyecanı, arkadaşlık... onlar yarışa dönüştü, maddi şeyler egemen olmaya başladı. Teknoloji çok ilerledi. O teknoloji onları bir ölçüde yalıtı. Benden uzak bir konuda yeni bir şey yazmanın anlamı yok.

Sizden bunca uzak olan günümüz çocukları Keleş Osman'ı okuyunca neler düşünecekler? Keleş Osman uzak mı onlara?

Bir kere birinci sorunumuz, çocuk kitap okumayı sevecek mi? Türkiye'de yaşıyoruz! Serüven duygusundan hoşlanan bir çocuk bu kitapları sıkılmadan okur. *Keleş Osman Evden Kaçıyor'u* okuyunca, ete kemiğe

bürünmüş bir tip vardır karşısında. *Keleş Osman'ın Tarihle Baş Dertte'yi* zaten okur. Aşırı olmayan bir şakalaşma var ikinci kitapta. Osman'la Ayşe arasındaki itiş kakış da hoşuna gidebilir... İkinci kitap ikinci kat gibi. Birbirinden bağımsız öyküler de var. Her kitap için geçerli olan çocuk kitabı için de geçerlidir. Kitabı kitap yapan yazarın dilidir.

Sizinkinin çok güzel bir kitap yaptığına şüphe yok bence! Keleş Osman'ın bugüne uzanan bir gerçekliği var ama değil mi!

Bunların var olması, inandırıcı olmasına yetmez. Eskimoların arasında bir çocuk yazılabilir, bu bir gerçeklik olabilir. İsterseniz yemin edin bu gerçek bir hikâyedir diye, onu kabullenmek yazarın diliyle egemen olup inandırmasına bağlıdır. Bence bir yazar yetişkinler için inandırıcı olmaya özen gösteriyorsa, aynı özeni çocuklar için de göstermelidir. Canım çocuk nasılsa inanır, diyemez. Yemez! Bakın, yemez bile dedim.

asli@aslitohumcu.com

KELEŞ OSMAN

Necati Tosuner,
Günüşiği Kitaplığı,
2008, 127 sayfa,

11 YTL